

Att få vistas i kustbandet var en stor förmån för de mindre bemedlade barnen. Många av dem längtade dock hem i början och föreståndaren Karin Cronberg, som syns till vänster i bilden, har skrivit om hur hon brukade få gå runt och trösta de små den första kvällen.

Bild: Föreningen Gamla Halmstad

Barnkolonin i Svärjarehålan var en oas för de mindre bemedlade

I dag är det främst äldre personer som samlas i Svärjarehålan, men en gång i tiden var viken i stället full med lekande och stojande barn. Här låg nämligen en mycket populär skollovskoloni.

Slutet av 1800-talet kännetecknades av en omfattande industrialisering som gick hand i hand med en snabb urbanisering. Städer som Halmstad växte snabbt. För fattiga barnfamiljer erbjöd stadslivet ofta tråkiga förhållanden. Boendet kunde vara trångt och direkt ohälsosamt. För många räckte inte pengarna till för att kunna ge sina barn en god och varierad kost. De riskerade att drabbas av närings- och vitaminbrist samt olika sjukdomar.

I samhället fanns ett ideal att barndomen skulle vara en lycklig och bekymmersfri tid i kontrast till det hårda arbete som sedan väntade. I tidens anda låg även att samhällets bemedlade personer hade ett ansvar för att gestöd och hjälp åt de mer olyckligt lottade. Via privata initiativ uppstod i landets städer under slutet av 1800-talet en omfattande verksamhet med så kallade skollovskolonier. Tanken var att barn skulle få komma ut från städerna och

uppleva frisk luft, ordnade aktiviteter samt riklig och näringsrik kost.

I Halmstad organiserades sådan verksamhet av Halmstads Frivilliga Fattigvårdsförening med start 1899. De första kolonierna låg i Breareds socken. Verksamheten finansierades genom intäkter från enskilda gåvor, basarer och konserter samt från Halmstads Sparbank, Brännvinsbolaget, Pantlåneaktiebolaget och stadsfullmäktige.

Redan år 1900 började föreningen diskutera att bygga en anläggning vid havet. Kalla bad ansågs som extra hälsobringande. På hösten 1904 gav stadsfullmäktige tillstånd att använda en tomt på Tyludden och den 23 juni året därpå stod en byggnad klar för att ta emot de första barnen. Den var belägen vid den nuvarande parkeringen i anslutning till tillgänglighetsbadet vid Svärjarehålan.

Byggnaden hade en stor, täckt altan ut mot havet och pryddes av en flaggstång. På nedre plan fanns ett logement för flickor och ett för pojkar. Huset rymde också rum för föreståndaren och annan personal, ett kök och en matsal. Även om standarden var enkel framstod

platsen som en oas för kolonibarnen. Intresset var stort och bara en tredjedel av ansökningarna kunde beviljas. Först handlade det om bara en längre sommarvistelse per år. För att kunna nå fler minskades kolonitiden till runt fyra veckor för att varje sommar kunna ta emot två grupper om cirka 44 barn vardera.

Föreståndare på Tyluddens skollovskoloni från 1905 och ytterligare 28 somrar framåt var den legendariska småskolelärarinnan vid Östra folkskolan, Karin Cronberg (1871-1946). Hon satt även som förtroendevald i barnavårds- och pensionsnämnderna. För sin mångåriga ideella verksamhet tilldelades hon senare Patriotiska

sällskapets medalj. Borde hon inte också få en gata på Tyludden uppkallad efter sig?

Karin Cronberg har beskrivit en del av sina erfarenheter av skollovskolonier i en artikel i Gamla Halmstads årsbok 1937. För barnen var det en stor sak att få en kolonivistelse men det kunde vara både ovant och skrämmande att lämna den egna familjen. Första kvällen brukade Karin gå runt och trösta de ledsna barnen då de var rädda och längtade hem. Ett strukturerat program med morgonbön, aktiviteter, arbete, fyra måltider och slutligen kvällsbön erbjöd sedan snabbt både trygghet, stimulans och hälsa. Förutom bad och lek hjälpte flickorna till

”Fästdag på skollofskolonien vid Tyluden d. 21 Aug. 1908.”

Bild: Vykort ur Gamla Halmstads samlingar

Kung Gustaf V besökte Halmstad 1929 för att inviga Halmstadsutställningen, och passade då på att besöka barnkolonin i Svärjarehålan – där han fick ett fint mottagande.

Bild: Föreningen Gamla Halmstad

i köket och pojkarna med tyngre göromål. Barnen fick också nya sommarkläder så att alla var lika fina.

Båttrafiken mellan Halmstad och Tylösand lade från 1913 till vid en brygga på Tyludden, nuvarande Svärjarehålan. Många besökare tittade nyfiket på skollofskolonin och dess barn. De imponerades av vad de såg och skänkte ofta pengar till verksamheten. Passagera över Laholmsbukten kunde vara nog så strapatsrika. Karin Cronberg beskriver en resa där både hon och barn på väg mot kolonin låg och kröp i spyor på akterdäck. Vål framme vände båten tre meter från bryggan som inte kunde angöras i det hårda vädret.

Kung Gustaf V besökte Halmstad 1929 för att inviga Halmstadsutställningen. Efter lunch för majestätet ut till Tylösand för att titta på det relativt nya Tylösands Havsbad. Där satte han också sitt namn på den sten som fortfarande står just söder om hotellet. Hallandsposten skriver följande om det-

ta. ”Den lilla högtidligheten fick ett rörande inslag genom att barnen från skollofskolonin infunnit sig med flaggor i händerna. De uppstämde en sång och till slut utbringade en liten pojke frimodigt ett leve för vår älskade kung. De omkringstående voro genast med på noterna och hurrade med kläm.” Tidningen nämner inte att en flicka från skollofskolonin med en blomsterkrans kring håret också överlämnade en bukett blommor till kungen. Karin Cronholm hade förberett barnen för att på det här sättet vara med och överraska vid kungabesöket.

År 1920 tog ”Föreningen Halmstads Folkskolors Skollofskolonier” över ansvaret för skollofskolonierna. På 1930-talet tog stadsfullmäktige en allt större del av det ekonomiska ansvaret. Inför 1948 avvecklades verksamheten på Tyludden eftersom övrig byggnation hade kommit allt närmare anläggningen som då hade förlorat en del av sin avskildhet och sitt lugn. Halmstads sista koloni vid Fegen avvecklades 1956. Behovet av verksamheten

bedömdes inte finnas längre. Byggnaden på Tyludden användes under en period som personalbostäder för personal vid Tylöhus och revs sedan.

I juli 1990 beslutade kommunfullmäktige att anlägga en tillgänglighetsanpassad badplats i Svärjarehålan, ett gammalt namn som nu åter började användas. Processen hade börjat med en motion från Vänsterpartiet tre år tidigare. 1991 invigdes det nya tillgänglighetsbadet. Viken hade rensats från stenar. En liten sandstrand hade skapats tillsammans med en gräsmatta för de solbadande. Cementerade gångar och en cementerad ramp ut i havet underlättade framkomligheten. Det gick också att gå ner i havet via en bred trappa

”*Tanken var att barn skulle få komma ut från städerna och uppleva frisk luft, ordnade aktiviteter samt riklig och näringsrik kost.*”

Anders Bergenek

Skribenten är aktiv i Föreningen Gamla Halmstad. Mer lokalhistoria hittar du på gamlahalmstad.se och på Facebook/gamlahalmstad.

21 juli

I dag har **Johanna** namnsdag. Namnet är en feminin form av Johannes som i sin tur är en grekisk variant av ett hebreiskt namn med betydelsen ”Gud har förbarmat sig”. Det förekommer i en mängd former, såsom Hanna, Hanne, Joanna och Janina eller i engelska former som Jane (med smeknamnet Jenny), Jean och Joan. Det kom hit på 1300-talet och blev allmänt spritt på 1600-talet. Efter en tillbakagång under 1900-talet gjorde det comeback igen på slutet av 1990-talet. 78 600 heter Johanna eller Joanna, 37 200 kallas så, med medelåldern 34 år för stavningen med h.

Bemärkelsedagen

I dag är det **Belgiens nationaldag**. Då firas att nationen utropade sin självständighet från Nederländerna år 1830, men särskilt att Leopold I blev den unga statens kung denna dag år 1831.

Det hände då

• För 25 år sedan, 1996, vann den danske cyklisten **Bjarne Riis** Tour de France, världens mest prestigefyllda cykellopp. Det var så stort att OS i Atlanta som pågick samtidigt kom i skuggan för många danskar.

• För 90 år sedan, 1931, lade den så kallade Ådalskommissionen fram sin rapport om vad som hände i Ådalen i maj då militär sköt ihjäl fem arbetare i samband med ett demonstrationståg i Lunde. Otydliga order och svåra missförstånd, ansåg kommissionen var orsak till döds-skjutningarna.

Födelsedagar

• För 50 år sedan, 1971, föddes den franska sångerskan och skådespelaren **Charlotte Gainsbourg**. Hon slog igenom år 1986 i filmen ”Jag är ingen barnunge längre” och med låten ”Lemon incest”, som hon framförde med sin pappa Serge Gainsbourg. Hon har bland annat haft framträdande roller i ”Jane Eyre” (1996), Lars von Triers ”Antichrist” (2009) och nyligen i ”Suzanna Andler” (2021).

Bild: AP/TT

• För 73 år sedan, 1948, föddes den brittiske artisten **Cat Stevens**. Han nådde stora framgångar med hitlåten ”I love my dog” år 1966. I början av 1970-talet släppte han flera populära album och låtar som ”Wild world” (1970) och ”Morning has broken” (1971). Därefter konverterade Cat Stevens till islam och drog sig tillbaka från rampljuset. År 1999 kom albumet ”Prayers of the last prophet”. År 2006 återvände han till popen med albumet ”An other cup”.

Familj

Prenumeration

Tel. 010-471 51 01
vard 7-16, lör-sön 7-13
E-post: prenumeration@hallandsposten.se

Privatannonser

Boka privatannons dygnet runt på hallandsposten.se/privatannons
Tel. 010-471 51 01

Hallandsposten.

Grattis

Grattis Bella 10 år

Många grattiskramar till dig på din födelsedag från Pappa, Linda och Ellie

Lova 18 år

Stort grattis på födelsedagen älskade Lova. Hoppas du får en fantastisk dag, du förtjänar det bästa i livet. Vi älskar dig Mamma & Niamh.

Dagens ros

Tack för att ni finns

Tack kära grannar och släktingar för all hjälp ni gav mig när jag låg på lasarettet.

Lars Tullgren

Tack!

Till er två poliser då min bror fick ett krampanfall i bilen. Detta inträffade den 13 juni nära polishuset i Halmstad. Ni lugnade oss och tog hand om oss så fint! Ps: allt gick bra!

Kram Emma med familj

Tack

Vårt varma
Tack

till alla Er som hedrat minnet av vår älskade

Anita Kronqvist

ERIK med familj